

The Creation of Performance Text for Teaching in Acting Classes

การสร้างสคริปต์บทแสดงเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนวิชาการแสดง

Jiramon Sangchai

จิรมน สังข์ชัย

School of Communication Arts. University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand

Corresponding author

e-mail koojune007@gmail.com

Received 29-10-2021

Revised 04-03-2022

Accepted 02-06-2022

Abstract

The purposes of this research were 1) to explore the needs for performance text among groups of instructors and students in the field of acting and directing, and 2) to create a performance text for teaching in acting classes. The qualitative research data was collected in the form of in-depth interviews with 20 university instructors and students who had used performance text for teaching and learning before. The research found that instructors started from scripts that contained lessons which focused on practicing various acting skills. When students became more skillful, the instructors then selected scripts from plays, contemporary stage plays, television drama scripts, movie scripts, scripts adapted from novels and short stories, and scripts written as assignments in a script writing class. Instructors usually prepared the acting scripts for class, but sometimes the students did so. Based on the research findings, the researcher then created five acting scripts—each for a 10-minute-play, and 5 monologue scripts. The ages of the characters in the scripts ranged from students to adults. The plots revolved around the topics of work, love, life goals, and LGBT.

Keyword: script creation, acting, performance text, monologue script, 10-minute-play

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการใช้บทแสดงในกลุ่มผู้สอนและผู้เรียนด้านการแสดงและการกำกับการแสดง 2) เพื่อสร้างสคริปต์บทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนการแสดง งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้สอน และผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 20 คน ซึ่งเคยใช้บทแสดงประเภทต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การเลือกใช้บทแสดงสำหรับการเรียนการสอนนั้นเริ่มต้นจากบทแสดงที่เป็นแบบฝึกหัดการแสดงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝนทักษะการแสดงด้านต่าง ๆ ของนักแสดง เมื่อมีความชำนาญมากขึ้นผู้สอนจึงเลือกใช้บทแสดงจากวรรณกรรมการละคร บทละครเวทีร่วมสมัย บทละครโทรทัศน์ บทภาพยนตร์ บทแสดงที่ดัดแปลงมาจาก นวนิยายหรือเรื่องสั้น บทแสดงที่เขียนขึ้นในวิชาการเขียนบท บทแสดงมีทั้งส่วนที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้และผู้เรียนจัดทำมาเอง จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างสคริปต์บทแสดงความยาว 10 นาที จำนวน 5 เรื่อง และ บทแสดงพูดคนเดียว จำนวน 5 เรื่อง การเล่าเรื่องในบทแสดง มีตัวละครอยู่ในวัยเรียนถึงวัยทำงาน เนื้อหาในเรื่องเกี่ยวกับ การงาน ความรัก จุดมุ่งหมายในชีวิต และเพศทางเลือก

คำสำคัญ: การสร้างสคริปต์บท การแสดง บทแสดง บทพูดคนเดียว บทแสดง 10 นาที

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านศิลปะการแสดงอยู่มากกว่า 40 แห่งทั่วประเทศ ทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน หลักสูตรที่เปิดสอนนั้นมีเนื้อหาครอบคลุมในด้านการแสดง การกำกับการแสดง นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดนตรีเพื่อการแสดง ออกแบบเพื่อการแสดง การจัดการและการบริหารการแสดง สังกัดอยู่ในคณะวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น คณะอักษรศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ รวมไปถึงคณะดุริยางคศิลป์ด้วย สิ่งที่สำคัญสำหรับการเรียนการสอนวิชาการการแสดงอย่างหนึ่งคือ “บทแสดง”

ในอดีตที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนการแสดงนิยมเลือกใช้บทแสดงที่เป็นวรรณกรรม จากนักเขียนที่มีชื่อเสียงของโลก อาทิ วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare) เทเนสซี วิลเลียมส์ (Tennessee Williams) อาร์เทอร์ มิลเลอร์ (Arthur Miller) เฮ็นริก อิบเสน (Henrik Ibsen) ออกัสต์ สตรินเบิร์ก (Auguste Strindberg) แอนดอน เชคอฟ (Anton Chkhov) เอมีล โซลา (Emile Zola) เบร์ทอลท์ เบรชท์ (Bertolt Brecht) แซมวล เบคเกตต์ (Samuel Beckett) เป็นต้น

ดังจะเห็นได้ว่าบทแสดงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนการสอนวิชาการแสดง ในส่วนของการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการแสดงที่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร บางครั้งผู้เรียนหรือผู้สอนจำเป็นต้องแปลบทแสดงจากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ในชั้นเรียน ในการแปลบทแสดงจากต่างประเทศหากได้ผู้แปลที่มีความเข้าใจในเนื้อหาและบริบทของสภาพสังคมในช่วงยุคสมัยที่นักเขียนเหล่านั้นได้สร้างสรรค์บทแสดงขึ้นมา ประกอบกับความเข้าใจในตัวละคร มีการวิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของตัวละครอย่างลึกซึ้งซึ่งจะทำให้งานแปลบทแสดงชิ้นนั้นสำเร็จออกมาลุล่วงได้ดี และนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงที่สมบูรณ์แบบ นอกจากบทแสดงที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศแล้วยังมีบทแสดงอีกรูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้อยู่เช่นกันคือ การดัดแปลงบทแสดงจากต้นฉบับซึ่งมีตั้งแต่การดัดแปลงเพียงเล็กน้อย อาทิ การเปลี่ยนชื่อตัวละคร เปลี่ยนสถานที่ ไปจนถึงการดัดแปลงบทแบบรื้อ-สร้าง รวมถึงการปรับเนื้อหาในเรื่องให้เข้ากับบริบท ยุคสมัย ความคิด ความเชื่อและสภาพสังคมแวดล้อมในปัจจุบัน ผู้วิจัยยังพบว่าอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างบทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดงคือการสร้างสรรค์บทแสดงขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการใช้บทแสดงสำหรับการเรียนการสอนวิชาการแสดง

สิ่งที่ผู้วิจัยมีความสนใจและมุ่งค้นหาคำตอบจากการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้สอนและผู้เรียนวิชาการแสดงมีความต้องการที่จะใช้บทแสดงแบบที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่มากน้อยเพียงใด จากนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมความต้องการเหล่านั้นมาสร้างเป็นบทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการละคร

อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวถึงองค์ประกอบของบทละครไว้ในหนังสือ Poetics ซึ่งถือว่าเป็นตำราเกี่ยวกับการละครเล่มแรกของโลก อริสโตเติลได้จำแนกและจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของบทละครไว้เป็น 6 ส่วน ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) ตัวละคร (Character) ความคิด (Thought) ภาษา (Diction) เพลง (Song) และภาพ (Spectacle) (Thitapiyasak, 2003) จากองค์ประกอบทั้ง 6 ประการของบทละครเห็นได้ว่าส่วนต่าง ๆ ของบทละครต้องมีความสัมพันธ์กัน หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปในสิ่งที่เขียนก็ไม่ถือว่าเป็นบทละคร งานวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาเรื่องของความต้องการบทแสดงที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักและเข้าใจองค์ประกอบทั้งหมดเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทแสดงต่อไป

2. แนวคิดเรื่องการสร้างโครงเรื่อง

การสร้างโครงเรื่องโดยมีองค์ประกอบของเรื่องที่สมบูรณ์ เมื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์บทแสดง ผู้สร้างสรรค์บทจะมีทิศทางในการดำเนินเรื่อง และสามารถสร้างสรรค์บทแสดงที่สมบูรณ์สำหรับใช้งานได้

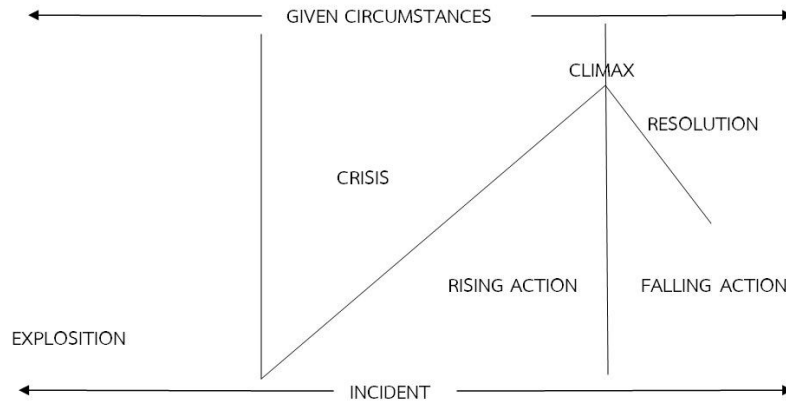

Figure 1 Elements of Plot

(Souece: Sukee, 1998)

องค์ประกอบของโครงเรื่อง สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การปูพื้นและเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวและตัวละคร (Exposition)
2. เหตุการณ์ (Incident) เรื่องราวการกระทำของตัวละคร
3. ขัดแย้ง (Conflict) อุปสรรคที่ตัวละครต้องต่อสู้ฟันฝ่ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง
4. ช่วงวิกฤต (Crisis) ช่วงที่ตัวละครเกิดการปะทะหรือต่อสู้กับอุปสรรคขัดแย้ง
5. ช่วงจุดสูงสุดทางอารมณ์ (Climax) เหตุการณ์ต่าง ๆ พัฒนามาจนถึงการที่ตัวละครได้เผชิญหน้าและปะทะกับข้อขัดแย้งโดยมีการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง
6. การค้นพบ (Discovery, Recognition) ระหว่างช่วงวิกฤตและช่วงจุดสูงสุดทางอารมณ์จะเกิดการค้นพบ การกลับผันของสถานการณ์ (Reversal of Situation)
7. การคลี่คลายปม (Resolution, Denouement) ช่วงบทสรุปของละคร

3. แนวคิดเรื่องตัวละคร

การสร้างสรรคบทแสดงมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ตัวละคร ซึ่งในบทแสดงแต่ละเรื่องมีการสร้างตัวละครขึ้นมาโดยที่ผู้สร้างสรรคบทแสดงต้องสามารถมองเห็นลักษณะภายนอกของตัวละคร และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครนั้นเปรียบตัวละครนั้นเทียบเท่ากับมนุษย์คนหนึ่ง ฟรานซิส ฮอดจ์ (Hodge, 1988 cited in Sukee, 1998) ว่าการสร้างตัวละครและลักษณะนิสัยของตัวละครควรต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

1. ความปรารถนาสูงสุด (Desire) คือ สิ่งที่ตัวละครตัวนั้นต้องการมากที่สุดในละครเรื่องนั้น
2. ความตั้งใจ (Will) คือ พลังที่ตัวละครจะใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความปรารถนาสูงสุด
3. ศีลธรรม (Moral Stance) คุณธรรมความเชื่อของตัวละครตัวนั้น มีผลต่อความปรารถนาสูงสุด และความตั้งใจ
4. รูปลักษณ์ (Decorum) รูปร่างหน้าตา ลักษณะกิริยาของตัวละคร ทำทางการยืน การเดิน การพูดที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวละครนั้น
5. สภาวะอารมณ์ (Character Mood Intensity) ตัวละครมีสภาวะทางอารมณ์อย่างไร เช่น หงุดหงิด ฉุนเฉียวง่าย เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้บทแสดงในกลุ่มผู้สอนและผู้เรียนวิชาการแสดง
2. เพื่อสร้างสรรคบทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรคบทแสดงเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนวิชาการแสดง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาความต้องการใช้บทแสดงสำหรับการเรียนการสอนวิชาการแสดง จากนั้นจึงนำผลการวิจัยนำมาสร้างสรรค์เป็นบทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง โดยใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเป็นรายบุคคลกับผู้สอนวิชาการแสดงรวมทั้งนิสิตนักศึกษา ที่กำลังเรียนหรือเคยเรียนวิชาการแสดงระดับอุดมศึกษาของสถาบัน การศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบ สโนว์บอล (Snowball Sampling) ร่วมกัน จำนวน 20 คน จนพบว่าข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว มีสถาบัน การศึกษาที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีปทุม และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวคำถามจากกรอบแนวคิดที่ต้องการศึกษา โดยสิ่งที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้แก่ เรื่องความต้องการในการใช้บทแสดง แบ่งออกเป็นสองกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้สอน และผู้เรียน จากนั้นเมื่อได้รวบรวมความต้องการของแต่ละกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์บทแสดงจากข้อมูลที่ได้รับมา

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ ระหว่างการสัมภาษณ์มีการบันทึกภาพและเสียงโดยได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน 2563 ถึงเดือนมิถุนายน 2564 จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการถอดคำสัมภาษณ์จากการบันทึกภาพและเสียงเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ด้วยการนำข้อมูลที่ได้นำมาแยกเป็นประเด็นสำคัญ (Thematic Analysis) โดยอาศัยแนวทฤษฎีที่กำหนดไว้มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาสร้างสรรค์เป็นบทแสดงที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดงได้

การนำเสนอข้อมูล ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บทแสดงประเภทต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ลักษณะของบทแสดงที่ดีที่ใช้ในการเรียนการสอน การสร้างตัวละคร การวางโครงเรื่อง แนวทางและรูปแบบการนำเสนอบทแสดง และความต้องการบทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ส่วนที่ 2 การนำเสนอบทแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้น แบ่งเป็นบทแสดงพูดคนเดียว จำนวน 5 เรื่อง และบทแสดง 10 นาที จำนวน 5 เรื่อง

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์บทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาการแสดง จำนวน 10 คน เป็นผู้ที่มีการสอนสอนตั้งแต่ตั้งแต่ 8 ถึง 30 ปี และกลุ่มผู้เรียนที่เคยเรียนวิชาการแสดงในระดับอุดมศึกษา จำนวน 10 คน เป็นนิสิต นักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 จนถึงบัณฑิตที่จบการศึกษาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการใช้บทแสดงในกลุ่มผู้สอนและผู้เรียนวิชาการแสดง

1.1 แนวทางการเลือกบทแสดงที่ผู้สอนเลือกมาใช้ในวิชาการแสดง

วิชาการแสดงที่เป็นวิชาพื้นฐาน ผู้สอนใช้แบบฝึกหัดการแสดง (Acting Exercise) เพื่อฝึกฝนทักษะการแสดงด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องการใช้พื้นที่การแสดง สมมติ จินตนาการ การกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนใช้ฝึกการแสดงตามโจทย์ที่กำหนด จากนั้นผู้สอนจึงให้โจทย์ที่มีความตึงเครียดของสถานการณ์เพิ่มขึ้น มีความขัดแย้งของตัวละคร เพิ่มตัวละคร หรืออื่น ๆ เพื่อฝึกฝนนักแสดงให้สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

การใช้บทแสดงแบบเปิด (Open Scene) โดยผู้สอนกำหนด ฉาก สถานที่ ตัวละคร และ เงื่อนไข ในการแสดงให้ผู้เรียนเพื่อเป็นโจทย์ให้กับผู้เรียนนำไปสร้างสรรค์การแสดงในชั้นเรียน การใช้บทแสดงมีทั้งแบบที่ผู้สอนเตรียมบทแสดงไว้ให้กับการใช้

ผู้เรียนสร้างบทแสดงขึ้นเอง ผู้สอนมีตัวอย่างบทแสดงเพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิธีการนำเสนอ รูปแบบของบทแสดง ในส่วนของบทแสดงที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเองสามารถนำโครงเรื่องมาจาก ข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยดัดแปลงเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้สามารถนำมาสร้างเป็นบทแสดงได้

การเรียนการสอนวิชาการแสดง ผู้สอนได้นำวรรณกรรมการละครมาใช้ในวิชาการแสดงขั้นสูงขึ้นไป บทแสดงลักษณะนี้มีประเด็นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ จากนั้นเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจบทแสดงเหล่านี้แล้วจึงมีการนำบทแสดงจากแหล่งอื่น ๆ นำมาใช้ในการเรียนการสอนด้วย อาทิ บทแสดงที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการแสดงละครเวทีในประเทศไทย บทแสดงที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการแสดงละครเวทีในต่างประเทศ เป็นต้น

การเลือกบทแสดงมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนต้องมีการประเมินความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถสร้างผลงานจากบทแสดงนั้นให้สำเร็จลุล่วงหรือไม่ การเลือกบทแสดงในวิชาการแสดงแต่ละระดับ ความยากง่ายของบทแสดงจะเพิ่มขึ้นไปในแต่ละชั้นปี

วิชาการกำกับการแสดง และศิลปนิพนธ์ในการเรียนครั้งแรกหรืองานชิ้นแรก ผู้สอนมีการเตรียมบทแสดงให้ผู้เรียนได้ศึกษาจนจบทั้งเรื่อง จากนั้นให้ผู้เรียนได้เลือกเฉพาะฉากที่ผู้เรียนสนใจและกำกับการแสดงเป็นชิ้นงานมาส่ง หากเป็นบทแสดงแบบหนึ่งองก์ ผู้เรียนสามารถกำกับการกำกับการแสดงได้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องไม่ต้องเลือกเฉพาะฉากใดฉากหนึ่ง ในวิชานี้มีทั้งการเลือกใช้บทแสดงที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้หรือผู้เรียนหาบทแสดงมาเอง บทที่เลือกมานั้นเป็นบทแสดงที่เขียนขึ้นมาใหม่ วรรณกรรมการละคร บทละครเวทีของไทย บทละครเวทีของต่างประเทศ บทภาพยนตร์ บทละครโทรทัศน์ และ บทแสดงที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรมที่เป็นงานเขียน เรื่องสั้น นวนิยาย โดยผู้เรียนต้องผ่านการนำเสนอพร้อมทั้งเหตุผลที่เลือกบทแสดงเรื่องนั้นมาใช้ในการกำกับการแสดงหรือศิลปนิพนธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการของหลักสูตรก่อนจึงจะสามารถนำเรื่องที่เลือกนั้นมาสร้างสรรค์ผลงานได้

1.2 แนวทางการเลือกบทแสดงที่ผู้เรียนเลือกมาใช้ในวิชาการแสดง

การเรียนวิชาการแสดง เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ร่างกาย แบบฝึกหัดการแสดงต่าง ๆ จากนั้นจึงเป็นบทแสดงที่เป็นประโยคสั้น ๆ สามารถตีความได้หลายแบบ บทแสดงลักษณะนี้จดจำได้ง่ายเพราะเป็นคำเพียงไม่กี่คำ มีวิธีการแสดงได้หลายรูปแบบ ในวิชาการแสดงขั้นปีที่สูงขึ้น ผู้เรียนเลือกหาบทแสดงที่มีความยากมากขึ้นโดยเลือกใช้ บทละครเวที หรือนำมาจากวรรณกรรมการละคร ผู้เรียนต้องอ่านบทแสดงทั้งเรื่องก่อนและคัดเลือกบางส่วนมาใช้ อาทิ ตอนกลางหรือท้ายเรื่องที่ค่อนข้างใกล้จุดสูงสุดของอารมณ์ เพื่อให้มีความน่าสนใจเมื่อทำการแสดง เป็นต้น

บทแสดงที่เลือกมาใช้ในการเรียนมีทั้งแบบที่มีลักษณะนิสัยของตัวละครใกล้เคียงกับตัวผู้เรียน และลักษณะนิสัยของตัวละครที่มีความแตกต่างกับผู้เรียนโดยสิ้นเชิง บางรายวิชาผู้เรียนจะได้ศึกษาบทแสดงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง นอกจากนั้นยังมีบทแสดงจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่บทละครเวที อาทิ บทแสดงที่มาจากบทภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลระดับโลก บทละครโทรทัศน์เรื่องที่ได้รับความนิยม และบทแสดงที่เกิดจากการแปล การดัดแปลง หรือการเขียนขึ้นใหม่ทั้งหมด เป็นต้น

วิชาการกำกับการแสดง และศิลปนิพนธ์ ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกบทแสดงด้วยตัวเอง โดยแหล่งสรรหาบทแสดงที่ใกล้ตัวที่สุดคือ “คลังบท” ของแต่ละสถาบันที่เป็นการรวบรวมบทแสดงประมาณ 50-100 เรื่อง เป็นการสะสมบทแสดงที่เคยใช้ในการเรียนการสอนมาก่อนหน้านี้ และส่งต่อกันมาจากรุ่นพี่ถึงรุ่นน้อง การเข้าถึงบทแสดงที่นำมาจากวรรณกรรมการละครต่างประเทศทั้งในอดีตและปัจจุบัน ผู้เรียนได้เรียนจากวรรณกรรมการละคร เมื่อผู้เรียนค้นพบบทแสดงหรือแนวทางการแสดงที่ผู้เรียนมีความถนัดหรือชื่นชอบเป็นพิเศษ ผู้เรียนจะเลือกบทแสดงนั้นมาเพื่อทำแบบฝึกหัดตามโจทย์ที่ผู้สอนกำหนด ปัญหาในการเรียนวรรณกรรมการละครเกิดจากความไม่เข้าใจเรื่องราวทั้งหมด บริบทสังคมในเรื่อง ผู้เรียนจึงหลีกเลี่ยงด้วยการใช้บทแสดงที่มีลักษณะร่วมสมัย ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน การเรียนการสอนวิชาการกำกับการแสดงและศิลปนิพนธ์จึงมีการใช้บทแสดงเป็น 2 แนวทาง คือ วรรณกรรมการละคร และบทแสดงร่วมสมัย การเลือกบทแสดงมาใช้มีทั้งแบบที่มีอิสระไม่มีข้อจำกัดไปจนถึงการนำบทแสดงมาใช้โดยต้องผ่านการพิจารณาของหลักสูตรตามลำดับขั้นตอนจนกว่าจะสามารถใช้บทเรื่องดังกล่าวในการเรียนวิชาการกำกับการแสดงหรือศิลปนิพนธ์ได้

1.3 ลักษณะของบทที่ผู้สอนเลือกมาใช้ในการสอนวิชาการแสดง

การเลือกบทแสดงขึ้นอยู่กับวิชาที่สอนและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้ศึกษา ในรายวิชาระดับสูงสามารถใช้บทแสดงเดิมที่ใช้ในวิชาเบื้องต้นได้แต่เพิ่มการเรียนรู้ เช่น การวิเคราะห์ตัวละคร การตีความบท ในส่วนของวิชาการกำกับการแสดง

ผู้สอนเลือกใช้บทแสดงที่มีลักษณะที่เป็นแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้กระบวนการเรียนวิชาการเกี่ยวกับการแสดงในเรื่องของการตีความ สัญลักษณ์ในเรื่อง การเรียนวิชาการแสดงไม่จำเป็นต้องเริ่มเรียนจากบทแสดงในรูปของกระดานหรือเอกสาร แต่เดิมเมื่อมีบทแสดงทำให้นักแสดงทำงานได้ง่าย แต่หากไม่มีบทแสดงมาก่อน สามารถสร้างสรรค์บทแสดงขึ้นในชั้นเรียนได้ บทแสดงที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะเกิดขึ้นหลังจากจบการเรียนการสอนหรือการทดลอง บทแสดงในชั้นเรียนนี้จะเป็นการบันทึกการแสดงที่เกิดขึ้นก่อนหน้า

ก่อนทำการสอน ผู้สอนมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าแต่เมื่อได้พบกับผู้เรียนในชั้นเรียนแล้วอาจจะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหา แบบฝึกหัด หรือบทแสดงให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน หรือหากผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้เรื่องใด ผู้สอนจะทำการฝึกฝนเพิ่มเติมให้หรือแนะนำบทแสดงที่เหมาะสมกับคุณสมบัติและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญมากขึ้น

การเลือกใช้บทแสดงที่มีลักษณะเป็นวรรณกรรมการละครยุคต่าง ๆ โดยมีตัวละครที่ผู้เรียนสามารถนำไปฝึกฝนการแสดงได้ และได้เคยมีการวิเคราะห์วรรณกรรมเหล่านั้นมาแล้วก่อนหน้านี้ ซึ่งผู้เรียนสามารถค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมได้ ผู้สอนเลือกบทแสดงบางเรื่องที่ได้รับรางวัลเพราะมีความน่าสนใจในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ บทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม บทรางวัลนักแสดงยอดเยี่ยมในระดับโลก เป็นต้น

บทแสดงร่วมสมัยของไทยรวมถึงบทแสดงจากต่างประเทศที่แปลมาเป็นภาษาไทย โดยเนื้อเรื่องอยู่ในบริบทสังคมที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ สถานการณ์ในเรื่องไม่ไกลจากตัวผู้เรียน มีความสัมพันธ์ของตัวละคร โดยผู้เรียนต้องสามารถวิเคราะห์ตัวละคร ความต้องการของตัวละคร ความขัดแย้ง อุปสรรค ได้โดยผู้สอนจะมีคำสำคัญให้ผู้เรียนได้ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีอยู่ในบทแสดงที่ผู้สอนเลือกมาใช้ในการเรียนการสอน

จากประสบการณ์ของผู้สอนทำให้ผู้สอนมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิธีการเลือกบทแสดงในแต่ละช่วงเวลาการสอนในช่วงแรกที่สอนวิชาการแสดง ผู้สอนนำบทแสดงที่ผู้สอนเคยเรียนมาใช้ในการสอน ต่อมาเมื่อผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนมาช่วงระยะเวลาหนึ่งพบว่าผู้เรียนจะไม่สามารถเข้าถึงบทแสดงในสมัยที่ผู้สอนเคยเรียนมาหรือจากบทแสดงที่เตรียมมาให้ได้ ผู้สอนยังมีความเชื่อว่าหากเลือกบทแสดงโดยใช้ผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนจะขาดโอกาสในการฝึกฝนบทแสดงที่มาจากวรรณกรรมละคร จึงยังคงใช้บทแสดงแบบเดิมแต่อนุโลมจากที่เคยให้ใช้แสดงเป็นฉากยาวปรับลดให้เหลือเพียงครึ่งเดียว แตกต่างจากในสมัยที่ผู้สอนเคยเรียนมาที่ต้องแสดงทั้งหมดติดต่อกันไม่ได้ ระยะเวลาหลังผู้สอนจึงปรับเปลี่ยนด้วยการใช้บทแสดงที่มีเนื้อหาและตัวละครใกล้เคียงผู้เรียนหรือเลือกบทแสดงจากที่ผู้เรียนชื่นชอบหรือเคยรับชมการแสดงเรื่องนั้นมาก่อน จากนั้นจึงให้ผู้เรียนดัดแปลงบทแสดงด้วยตัวเอง สร้างบทแสดงขึ้นเองให้ใกล้เคียงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

1.4 ลักษณะของบทที่ผู้เรียนเลือกมาใช้ในการเรียนวิชาการแสดง

ผู้เรียนเลือกบทแสดงที่มีรายละเอียดหรือสามารถค้นหาคำพูดได้ ลักษณะของบทแสดงที่ผู้เรียนเลือกมา เป็นบทแสดงที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับบริบทสังคมของผู้เรียน บทแสดงแบบที่มีข้อมูลเพิ่มเติมให้ อาทิ มีคำอธิบายข้อมูลรายละเอียดของตัวละคร มีภาคผนวกให้สามารถค้นคว้าได้ หรือ มีช่องทางการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากบทแสดงได้ เป็นต้น

ผู้เรียนเลือกบทแสดงที่มีองค์ประกอบครบถ้วน สมบูรณ์ โครงเรื่องชัดเจน มีภาษาที่สื่อสารง่าย บทแสดงมีความขัดแย้งที่ทำให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครหรือการกระทำที่โดดเด่นของตัวละคร และหากเป็นบทแสดงที่ตัวละครอยู่ในวัยทำงาน มีอายุใกล้เคียงกับผู้เรียน ถือว่ามีความเหมาะสมในการเลือกมาใช้ในการเรียน นอกจากนั้นผู้เรียนยังเลือกบทแสดงที่ทันสมัย เนื้อหาในบทแสดงที่เลือกมาเป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้หลังจากที่จบการศึกษา

การเลือกใช้บทแสดงที่มีความยากเพิ่มขึ้นตามลำดับของชั้นปีที่ศึกษา ในการเริ่มต้นการเรียนส่วนใหญ่จะใช้เป็นแบบฝึกหัดการแสดง ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานการแสดงก่อนที่จะเริ่มเรียนใช้บทแสดง การเลือกบทแสดงมาใช้ในการแต่ละวิชา มีความแตกต่างกัน ในวิชาการแสดงพื้นฐาน บางครั้งไม่จำเป็นต้องใช้บทที่เป็นฉากยาวเพราะผู้สอนเน้นแบบฝึกหัดการแสดงมากกว่า การใช้บทแสดงเริ่มจากบทแสดงพูดคนเดียว หรือบทแสดงแบบเปิด เมื่อเรียนวิชาการแสดงในชั้นสูงขึ้น ผู้เรียนต้องเตรียมบทแสดงที่มีความยากมากขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นมากกว่าหนึ่งมิติของตัวละครนั้น เป็นบทแสดงที่ท้าทายความสามารถของนักแสดง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนหาเครื่องมือในการมาใช้กับตัวละครที่ไม่เคยพบมาก่อนหรือมีความแตกต่างจากตัวผู้เรียน

การเลือกบทแสดงมาใช้ในการรายวิชาที่ทำงานเป็นกลุ่มจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้ร่วมงานด้วย รวมถึงความถนัดหรือความสามารถของทั้งกลุ่ม แต่หากเป็นงานเดี่ยวผู้เรียนจะเลือกบทแสดงจากแนวที่ถนัดมากที่สุดเป็นลำดับแรก

การเลือกบทแสดงผู้เรียนให้ความสำคัญกับแก่นของเรื่อง เมื่อทำการแสดงแล้ว สารที่อยู่ในเรื่องจะสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้หลังจากที่ชมผลงานของผู้เรียนไปแล้ว การเลือกบทแสดงที่มีทั้งความบันเทิงและสร้างสรรค์สังคมได้ด้วย ผู้เรียนสามารถนำการแสดงไปใช้ในการพัฒนาสังคมและเห็นคุณค่าในงานที่เลือกทำหรือการเลือกบทแสดงในเรื่องที่รับชมแล้วให้กำลังใจทั้งผู้แสดงและผู้ชม

1.5 การเลือกตัวละครสำหรับการแสดงในวิชาการแสดง (ส่วนของผู้สอน)

การเลือกตัวละครให้กับผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียนแล้วจึงเลือกบทแสดงที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนต้องรู้จักพื้นฐานของผู้เรียนจึงสามารถเลือกบทแสดงหรือตัวละครที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ ตัวละครที่เหมาะสมกับทักษะการแสดงของผู้เรียน การเลือกบทแสดงให้สอดคล้องกับความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการแสดง ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในการแสดง และเพิ่มเติมทักษะให้ผู้เรียนตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน

ผู้สอนนิยมเลือกตัวละครที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ อายุประมาณ 28-48 ปี เป็นช่วงวัยที่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในชีวิต การวิเคราะห์ตัวละครโดยศึกษาจากตัวอย่างที่พบในชีวิตประจำวัน ตัวละครที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับพ่อแม่ของผู้เรียนซึ่งหาข้อมูลได้ไม่ยาก การเลือกบทแสดงมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนต้องสามารถประเมินศักยภาพของผู้เรียนด้วยว่าสามารถทำได้ในระดับใด

ผู้สอนเลือกบทแสดงที่มีตัวละครที่สามารถวิเคราะห์ได้หลายมิติ มีความเป็นมนุษย์ ผู้สอนแนะนำแนวทางในการวิเคราะห์ตัวละครโดยชี้ให้เห็นถึงลักษณะภายนอกและพื้นฐานของตัวละคร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าเมื่อต้องแสดงเป็นตัวละครที่เลือกมานั้น มีวิธีการแสดงอย่างไรบ้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนไปสัมผัสกับมนุษย์หลากหลายรูปแบบเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนรู้

ผู้สอนเลือกใช้ตัวละครที่มีความขัดแย้งชัดเจน ทำให้เกิดการกระทำเพื่อให้เอื้อกับการแสดงในบทแสดงนั้น ตัวละครในเรื่องจะใช้กลยุทธ์เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของตัวละคร วิธีการหรือเหตุผลที่ตัวละครกระทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถฝึกฝนทักษะการแสดงเหล่านี้

การเลือกตัวละครในบทแสดงที่นำมาใช้ในวิชาการแสดง ปกติแล้วหากผู้เรียนเป็นเพศชายสามารถรับบทแสดงที่มีตัวละครเป็นเพศชายได้ เพศหญิงรับบทแสดงที่มีตัวละครเป็นเพศหญิงได้ ส่วนผู้เรียนที่เป็นเพศทางเลือก ผู้สอนมีการเตรียมบทแสดงแบบไม่ระบุเพศไว้ด้วยเพื่อลดความกดดันให้กับผู้เรียน ส่วนใหญ่บทแสดงในวิชาการแสดงผู้สอนจะเตรียมไว้ให้ มิเช่นนั้นผู้เรียนอาจนำบทแสดงที่ไม่รู้จักหรือที่ผู้สอนไม่สามารถจะหาคำแนะนำได้มาใช้ในการเรียน

1.6 การเลือกตัวละครสำหรับการแสดงในวิชาการแสดง (ส่วนของผู้เรียน)

ผู้เรียนเลือกใช้ตัวละครที่มีอายุใกล้เคียงกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเทียบเคียงประสบการณ์ได้สวมบทบาทเป็นตัวละครนั้นที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันได้ มีความรู้สึกนึกคิดที่ใกล้เคียงกัน ผู้เรียนสามารถทำการแสดงได้โดยที่ไม่มีความวิตกกังวล

ผู้เรียนเลือกตัวละครที่มีความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งภายใน ภายนอก สิ่งแวดล้อม หรืออื่น ๆ มาใช้ในการเรียน บางกรณีผู้สอนจะระบุสถานการณ์ในเรื่องไว้ให้แล้วเพื่อให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ตัวละครขึ้นจากสิ่งที่กำหนดให้ โดยให้มีความขัดแย้งของตัวละครหรือเป็นบทที่มีลักษณะเป็นปลายเปิด

ผู้เรียนเลือกใช้ตัวละครที่มีความซับซ้อน มีข้อบกพร่อง มีภาวะที่ผิดปกติทางอารมณ์ มีภาวะอารมณ์แปรปรวน นอกจากนี้ผู้เรียนได้ทำการศึกษาภูมิหลังของตัวละครในฐานะของนักแสดงเพื่อให้สามารถสวมบทบาทของตัวละครที่เลือกมาได้

ผู้เรียนเลือกตัวละครที่สามารถแสดงออกถึงศักยภาพของนักแสดงให้มากที่สุด แนวของเรื่อง รวมไปถึงตัวละครที่ผู้เรียนแสดงได้โดยไม่มีความกังวล พยายามเลือกบทแสดงที่ยากขึ้นไปตามลำดับเพื่อสะสมผลงานและเพิ่มทักษะการแสดงให้กับตัวผู้เรียน

การเลือกใช้ตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนใหญ่บทแสดงมักสร้างตัวละครเพศที่สามมาเพื่อเพิ่มสีสัน ยังไม่ค่อยมีบทแสดงที่สร้างตัวละครเพศทางเลือกให้เป็นตัวละครเอกมากนัก ผู้เรียนมีความต้องการให้มีบทแสดงที่มีมุมมองต่อเรื่องความหลากหลายทางเพศในแง่มุมที่แตกต่าง ประสบการณ์ชีวิตของเพศทางเลือก โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นที่ยอมรับในสังคม หรืออาจจะใช้บทแสดงที่ไม่ได้ระบุเพศใดเพศหนึ่ง เป็นบทแสดงที่เพศใดสามารถนำไปทำการแสดงได้

ผู้เรียนเลือกใช้ตัวละครที่สะท้อนภาพสังคม ตัวละครที่สู้ชีวิต หรือมีความยากลำบากในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องที่ร่วมสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจและหาแหล่งอ้างอิงหาข้อมูลในการวิเคราะห์ตัวละครได้ เนื่องจากเป็นเรื่องราวเกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.7 การเลือกโครงเรื่องสำหรับการแสดงในวิชาการแสดง (ส่วนของผู้สอน)

ผู้สอนเลือกใช้โครงเรื่องจากวรรณกรรมการละคร เนื่องจากผู้เรียนได้ผ่านการเรียนวิชาการวิเคราะห์วรรณกรรมหรือวรรณกรรมตะวันตกมาก่อนแล้ว ในวิชานั้นผู้เรียนจะได้ฝึกฝนวิเคราะห์ตัวละคร และการเล่าเรื่องทั้งหมด ในชั้นเรียนการแสดง ผู้สอนจะนำวรรณกรรมการละครเหล่านั้นมาใช้ในการเรียนการสอนด้วย

ผู้สอนเลือกใช้โครงเรื่องที่มีความหลากหลาย เพราะต้องการเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในทางกว้าง รู้จักชีวิต การเลือกโครงเรื่องที่นำมาวิเคราะห์เนื้อเรื่องและตัวละครได้ ผู้สอนพยายามให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับโลกภายนอกให้ได้

ผู้สอนเลือกใช้โครงเรื่องที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับ ความรัก ภัยรุม เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนเป็นเรื่องราวในชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนเลือกโครงเรื่องที่ตัวละครมีเป้าหมายหมายของชีวิตเพราะผู้เรียนในปัจจุบันหลายคนประกอบอาชีพระหว่างเรียนไปด้วย ชีวิตจริงของผู้เรียนมีความยากลำบาก กลุ่มผู้เรียนเหล่านั้นจะมีความเข้าใจในบริบทสังคมได้มากขึ้น

ผู้สอนเลือกใช้โครงเรื่องที่มีความสมเหตุสมผล เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจหรือการวิเคราะห์บทแสดงผิดพลาดด้วยการไปหาข้อมูลหรือแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่เข้าใจเองโดยเฉพาะผู้เรียนที่เรียนวิชาการแสดง

ผู้สอนเลือกโครงเรื่องตามระดับความสามารถและทักษะของผู้เรียน มีความหลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ โดยมีการเตรียมบทแสดงหรือโครงเรื่องจำนวนหนึ่งให้ผู้เรียนเลือกมาใช้ในการเรียนและเพิ่มความยากหรือซับซ้อนขึ้นในแต่ละระดับชั้น

การสร้างโครงเรื่องขึ้นเอง ด้วยการที่ผู้สอนเลือกโครงเรื่องจากความสนใจของผู้เรียนในรายวิชานั้น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ช่วยสร้างตัวละคร แนวเรื่องที่สนใจ และใช้โครงเรื่องนั้นฝึกปฏิบัติในรายวิชาและนำไปใช้ในการแสดงเป็นตัวแทนสถาบันการศึกษาในเทศกาลละครที่จัดขึ้นนอกสถาบัน

1.8 การเลือกโครงเรื่องสำหรับการแสดงในวิชาการแสดง (ส่วนของผู้เรียน)

ผู้เรียนเลือกใช้โครงเรื่องที่มีการเล่าเรื่องตามลำดับ ชัดเจน โดยเฉพาะในปีแรกของการเรียนวิชาการแสดง จะไม่นิยมเลือกโครงเรื่องที่มีการสลับไปมาแบบโครงเรื่องแนวสับสน แนวเรื่องแบบนี้เป็นการตัดสลับฉาก ถ้านำมาเป็นแบบฝึกหัดหรือใช้ในชั้นเรียน ซึ่งเวลาเรียนอาจจะไม่เพียงพอที่จะศึกษาได้หมดทั้งเรื่อง

ผู้เรียนเลือกใช้โครงเรื่องที่มีความขัดแย้งเพื่อให้เห็นตัวละครหลักได้ใช้วิธีการแก้ไขปัญหา ได้เห็นการกระทำของตัวละครที่ชัดเจน ถ้าเป็นการใช้บทแสดงพูดคนเดียวจะเลือกช่วงที่ตัวละครพูดระบายความรู้สึกของตัวละคร หากเป็นบทแสดงที่มีสองตัวละครขึ้นไปต้องแสดงให้เห็นความขัดแย้งในฉากที่เลือกนำมาใช้ในการเรียนวิชาการแสดง

ผู้เรียนเลือกใช้โครงเรื่องที่มีแก่นของเรื่องชัดเจน เพื่อให้ผู้ชมได้ข้อคิดหลังจากจบการแสดง ผู้เรียนต้องสามารถถ่ายทอดแก่นของเรื่องผ่านการแสดงได้ เล่าเรื่องและทำการแสดงเพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัสกับแก่นของเรื่อง เป็นเรื่องราวที่มีการเรียนรู้ชีวิตผ่านการแก้ปัญหาชีวิต อาจเป็นเรื่องราวตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น ไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ให้เห็นว่าชีวิตคนต้องผ่านประสบการณ์อะไรมาบ้าง ซึ่งเป็นบทแสดงที่สะท้อนชีวิตจริงของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน

1.9 ระยะเวลาที่เหมาะสมของบทแสดงแต่ละประเภท

1. ความยาวของเวลาแสดงงานเดี่ยว ประมาณ 3-5 นาที
2. ความยาวของเวลาแสดง 1 องค์ ประมาณ 10-15 นาที
3. การสร้างสถานการณ์จากโจทย์ที่กำหนดให้ มีความยาวประมาณ 5-10 นาทีแล้วหาทางจบสถานการณ์
4. วิชาการกำกับการแสดง ผู้สอนมีการกำหนดเวลาให้ เช่น กำกับการแสดง 1 ฉาก ในช่วงเวลา 15-30 นาที
5. บทแสดงที่เป็นการจัดการแสดงของภาควิชา ละครประจำปี ละครศิลปนิพนธ์ ความยาวประมาณ 60-90 นาที

1.10 แนวทางและรูปแบบการนำเสนอบทแสดง

แนวทางการนำเสนอการแสดง ขึ้นอยู่กับบทแสดงที่ผู้สอนมอบหมาย เลือกบทแสดงที่หลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักรูปแบบและการนำเสนอแนวทางแสดงทุกรูปแบบ การเลือกบทแสดงขึ้นอยู่กับความสนใจและแนวทางของผู้เรียนแต่ละคน การมีโอกาสดูช่วยงาน โครงการของรุ่นพี่จะทำให้ผู้เรียนค้นพบแนวทางที่ผู้เรียนสนใจหรือถนัดได้

2. การสร้างสรรค์บทแสดงเพื่อการเรียนการสอนวิชาการแสดง

2.1 ความต้องการบทแสดงสำหรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์บทแสดงเพื่อการเรียนการสอนวิชาการแสดง จากความต้องการของกลุ่มผู้สอนและผู้เรียน โดยมีข้อมูลที่สำคัญดังนี้

การสร้างสรรค์บทแสดงจากเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับผู้เรียน เข้าถึง ติความได้ง่าย ร่วมสมัย ในส่วนของโครงสร้างและพัฒนาการของตัวละครมีความชัดเจนสมเหตุสมผล มีความลึกซึ้งทางด้านมิติความเป็นมนุษย์ ในบทแสดงเดียวกันสามารถทำการแสดงได้หลายแบบ นักแสดงสามารถสร้างสรรค์ได้หลายทาง

การสร้างสรรค์บทแสดง ควรแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของตัวละครที่เปลี่ยนแปลงจากอารมณ์หนึ่งไปสู่อารมณ์หนึ่งได้ ทำให้นักแสดงได้ใช้เครื่องมือของตัวเองในการแสดง บทแสดงนั้นควรมีเนื้อหาที่น่าสนใจทุกฉากแต่สามารถเลือกแสดงเฉพาะฉากได้ในกรณีที่มีเวลาจำกัด

การสร้างสรรค์บทแสดงขึ้นอยู่กับหัวข้อที่สอน ในวิชาการแสดงต้องมีส่วนของการวิเคราะห์ตัวละคร มีความซับซ้อน มีความต้องการ บุคลิกตัวละคร การตัดสินใจของตัวละคร รวมถึงวิธีการแสดงออก สามารถนำบทแสดงจากวิชาเขียนบทมาให้ผู้เรียนวิชาการแสดงได้ใช้เรียน โดยผู้เรียนเลือกบทแสดงจากกลุ่มที่เรียนเขียนบทในภาคเรียนเดียวกัน นอกจากนั้นยังสามารถนำเรื่องราวใน ข่าว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาสร้างสรรค์เป็นบทแสดงได้

การสร้างสรรค์บทแสดงควรมีการเล่าเรื่องแบบตรงไปตรงมาต่อสังคม กล้าเปิดเผย เรื่องการเมือง รวมถึงควรมีการสร้างบทแสดงที่สะท้อนสังคม เสียดสีสังคม และ เรื่องเพศ

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์บทแสดง

ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์บทแสดงสำหรับการเรียนการสอนวิชาการแสดงโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์บทแสดง ดังนี้ ตัวละคร โครงเรื่อง และความยาวของบทแสดง

2.2.1 ตัวละคร

การสร้างตัวละครที่มีช่วงอายุในวัยเดียวกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตัวละครได้ด้วยความรู้ที่มีอายุใกล้เคียงกับตัวละครในบทแสดง ทำให้ผู้เรียนเทียบเคียงประสบการณ์ได้ สามารถสวมบทบาทเป็นตัวละครนั้นได้ ส่วนอายุของตัวละครที่มากกว่าผู้เรียนจะอยู่ในช่วงวัยทำงานหรือวัยเดียวกับพ่อแม่ของผู้เรียนซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อมูลของตัวละครได้จากผู้คนที่อยู่แวดล้อมผู้เรียน

การสร้างตัวละครที่มีความขัดแย้ง ความซับซ้อน ขอบกพร่องของตัวละคร มีความขัดแย้งของตัวละครที่ชัดเจน ทั้งความขัดแย้งภายนอกและความขัดแย้งภายใน รวมถึงสภาพแวดล้อมของตัวละคร มีความซับซ้อนของตัวละคร เป็นตัวละครที่มีขอบกพร่อง มีความผิดปกติทางร่างกาย มีภาวะที่ผิดปกติทางอารมณ์ มีภาวะอารมณ์แปรปรวน

การสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศ มีการสร้างให้ตัวละครเพศที่สามเป็นตัวเอกของเรื่อง ประสบการณ์ชีวิตของเพศที่สามในมุมมองที่แตกต่างจากเพศชายหญิง ตัวละครเป็นที่ยอมรับในสังคม หรือเป็นตัวละครที่ไม่ได้ระบุเพศในบทแสดงเป็นบทแสดงที่สามารถนำไปใช้แสดงได้ทุกเพศ

2.2.2 โครงเรื่อง

การสร้างโครงเรื่องที่มีเนื้อหาใกล้เคียงผู้เรียน เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรัก วัยรุ่น หรือเรื่องราวในชีวิตของผู้เรียน การทำงาน จุดมุ่งหมายของชีวิต ความยากลำบากในการใช้ชีวิต

การสร้างโครงเรื่องที่มีความขัดแย้ง การกระทำของตัวละครหลักมีผลต่อเรื่อง การแก้ไขข้อขัดแย้งในแบบของตัวละคร การวางโครงเรื่องให้เห็นการกระทำที่ชัดเจนของตัวละคร การแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อเอื้อต่อการใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง

การสร้างโครงเรื่องที่มีความซับซ้อนและการหักมุม โดยเฉพาะบทแสดงที่มีความยาว 1 ชั่วโมงขึ้นไป ควรคำนึงถึงผู้ชมที่ต้องชมละครเป็นเวลานาน แต่เรื่องราวไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงในตัวละครนั้น โครงเรื่องเป็นเส้นตรง ไม่มีความซับซ้อน จะทำให้ผู้ชมถอยห่างจากการแสดงได้

2.2.3 ความยาวของบทแสดง

บทแสดงแบบพูดคนเดียวจะมีความยาวประมาณ 5-10 นาที บทแสดง 10 นาที มีความยาว 1 ฉาก ประมาณ 10-15 นาที

2.3 ผลงานการสร้างสรรคบทแสดง บทแสดงจำนวน 10 เรื่อง จากผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

เรื่องที่ 1	บทแสดงพูดคนเดียว “ห้องแต่งตัว – ความฝัน”
ตัวละคร	ดาว อายุ 20 ปี เพศหญิง
โครงเรื่อง	เรื่องราวของหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งมีความใฝ่ฝันอยากจะเป็นนักแสดง เธอจึงเดินทางตามหาฝันด้วยการไปทำการคัดเลือกตัวแสดงครั้งแล้วครั้งเล่า ถึงแม้เธอจะเล่นบทต่าง ๆ ได้หลากหลาย แต่เธอก็ไม่เคยถูกเลือกให้ได้รับบทใด ๆ เลย แต่ความฝันของเธอก็ยังอยู่ เธอจะพยายามต่อไปจนกว่าจะประสบความสำเร็จ
เรื่องที่ 2	บทแสดงพูดคนเดียว “ห้อง Suite – ครั้งสุดท้าย”
ตัวละคร	ซุน อายุ 30 ปี เพศทางเลือก
โครงเรื่อง	เรื่องราวของสตรีข้ามเพศผู้ผิดหวังในความรัก เธอถูกคนรักของเธอหักหลังด้วยการพาผู้หญิงมานอนในบ้านของเธอแล้วเธอไปพบเห็นเข้า ความยากในการใช้ชีวิตของเธอคือการเปลี่ยนแปลงเพศจากเดิมมาเป็นปัจจุบัน ความอึดอัดคับข้องใจ ทำให้เธอตัดสินใจฆ่าตัวตายในห้องพักโรงแรมหรูหาแห่งหนึ่ง
เรื่องที่ 3	บทแสดงพูดคนเดียว “ห้องซ้อมการแสดง – หักแต่น้ำ”
ตัวละคร	ณดา อายุ 18 ปี เพศหญิง
โครงเรื่อง	เรื่องราวของนักเต้นหญิงคนหนึ่ง ซึ่งมีความใฝ่ฝันจะได้เป็นนักเต้น มีโอกาสแสดงในโรงละครใหญ่โตหรูหราที่มีผู้ชมเข้ามาชมเต็มทุกที่นั่ง เธอจึงฝึกฝนการแสดงและฝึกซ้อมจนดีทุกคืน จนคืนหนึ่งขณะที่เธอเดินทางกลับบ้าน เธอประสบอุบัติเหตุทำให้ขาของเธอพิการและไม่สามารถจะเต้นหรือเคลื่อนไหวตามที่เธอต้องการได้อีกต่อไป
เรื่องที่ 4	บทแสดงพูดคนเดียว “ห้องซัง – ไม่ได้ฆ่า”
ตัวละคร	วีระ อายุ 30 ปี เพศชาย
โครงเรื่อง	เรื่องราวของหัวหน้าแก๊งยาเสพติดที่ถูกจับในคดีฆาตกรรม ซึ่งที่จริงแล้วถูกจัดฉากจากลูกน้องที่ร่วมมือกับภรรยาของเขา ทำให้เขากลายเป็นฆาตกรฆ่าเด็กสงยาจนเสียชีวิต ก่อนหน้านั้นเขารู้ว่าภรรยาและลูกน้องลักลอบเป็นขู้กัน แต่ยังคงปล่อยให้ลอยนวลอยู่ สุดท้ายสองคนนี้หักหลังเขา ทำให้เขาโดนจับอยู่เพียงคนเดียว โดยที่ฆาตกรตัวจริงได้หนีออกนอกประเทศไปแล้ว
เรื่องที่ 5	บทแสดงพูดคนเดียว “ห้องผ่าตัด – รักเธอตลอดไป”
ตัวละคร	พิทักษ์ อายุ 35 ปี เพศชาย
โครงเรื่อง	เรื่องราวความรักอันยิ่งใหญ่ของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีต่อภรรยาของเขา ทั้งคู่รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัย แต่ได้มีโอกาสมาแต่งงานกันเมื่อเวลาผ่านไปเกือบสิบปี เมื่อแต่งงานแล้วทั้งคู่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข จนกระทั่งภรรยาของเขาตั้งครรภ์และเสียชีวิตในขณะที่คลอดลูก เขาสัญญากับร่างไร้วิญญาณของเธอว่าจะดูแลเลี้ยงลูกที่เกิดมาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

- เรื่องที่ 6** **บทแสดง 10 นาที “ติดเชื้”**
- ตัวละคร พนักงาน 1 พนักงานชั่วคราวรุ่นน้องที่เพิ่งมาทำงานในร้านกาแฟได้ไม่นาน
พนักงาน 2 พนักงานประจำรุ่นพี่ทำงานอยู่ที่ร้านกาแฟนี้มาก่อน
- อายุ 20 ปี และ 25 ปี
- เพศ ชาย-ชาย
- โครงเรื่อง เรื่องราวของบาร์ิสต้าสองคนที่ทำงานในร้านกาแฟ คนหนึ่งเป็นพนักงานประจำรุ่นพี่ อีกคนหนึ่งเป็นพนักงานชั่วคราวซึ่งเขาเกิดมีความรู้สึกที่ตัวเองจะติดเชื้โควิดจึงมาปรึกษารุ่นพี่ ทั้งสองคนจึงได้ตัดสินใจตรวจหาเชื้ด้วย ATK ชายหนุ่มกลัวว่าตัวเองจะติดเชื้และเสียชีวิตไปโดยที่ยังไม่ได้ทดแทนพระคุณพ่อแม่ สุดท้ายผลตรวจออกมาว่าไม่ติดเชื้แต่ก็ยังต้องเฝ้าระวังและกักตัวต่อไป
-
- เรื่องที่ 7** **บทแสดง 10 นาที “โจรกระจอก”**
- ตัวละคร ต๊อ ก หัวหน้าโจรกระจอก พา ลูกน้องเข้ามาขโมยของในร้านกาแฟตอนกลางคืน
ต๋อย ลูกน้องโจรผู้ห่วยดก๊วไปทุกสิ่ง ไม่มีความมั่นใจในการขโมยครั้งนี้
- อายุ 20 ปี และ 30 ปี
- เพศ ชาย-ชาย
- โครงเรื่อง เรื่องราวของโจรสองคนที่จ้ดร้านกาแฟเข้ามาในยามวิกาล เพื่อหวังจะขโมยของมีค่าในร้านไปขาย แต่ด้วยความด้อยประสิทธิภาพของลูกน้องโจรทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความห่วยดก๊วในบรรยากาศวังเวงของร้าน ความกังวลว่าจะถูกจับได้ กดปุ่มผิดทำให้ไฟในร้านและสัญญาณกันขโมยดังขึ้น ทั้งสองคนหนีออกจากร้านไปแต่ก็ถูกตำรวจจับตัวไว้ได้
-
- เรื่องที่ 8** **บทแสดง 10 นาที “แฟนเก่า”**
- ตัวละคร มีนา มัณฑนากรสาวโลกสวย และเป็นแฟนเก่าของธันวา
ธันวา คุณหมอมห่่มผู้เคยทำให้มีนาอกหักเกือบตาย สมัยวัยรุ่น
- อายุ 30 ปี และ 35 ปี
- เพศ หญิง-เพศทางเลือก
- โครงเรื่อง เรื่องราวของคู่รักที่เคยเป็นแฟนกันเมื่อสิบปีก่อนมาพบกันโดยบังเอิญที่ร้านกาแฟ ฝ่ายชายปัจจุบันเป็นแพทย์ ฝ่ายหญิงเป็นมัณฑนากรเรียนจบจากต่างประเทศที่วันนี้เธอนัดลูกค้าเพื่อจะมาคุยเรื่องการออกแบบ จึงได้พบกับแฟนเก่า ทั้งสองคุยเรื่องราวในชีวิตที่ผ่านมาหลังจากที่ทั้งสองคนเลิกรากันไปจนได้รู้ว่วันนี้ฝ่ายหญิงได้นัดพบกับลูกค้าซึ่งแท้จริงแล้วเป็นคู่รักคนปัจจุบันของคุณหมอมและได้พบความจริงว่เขาทั้งคู่เป็นผู้ชาย
-
- เรื่องที่ 9** **บทแสดง 10 นาที “ชีวิตใหม่”**
- ตัวละคร ทิม นักศึกษาหนุ่มวิศวะอนาคตไกล กำลังจะเรียนจบในปีหน้า
อร สาวน้อยโลกสวย นักศึกษาปีหนึ่ง
- อายุ 18 ปี และ 20 ปี
- เพศ หญิง-ชาย
- โครงเรื่อง เรื่องราวของนักศึกษาหนุ่มสาวที่ตัดสินใจเก็บลูกในท้องไว้ทั้งที่สองคนยังไม่พร้อม ฝ่ายชายเรียนอยู่ปี 3 ฝ่ายหญิงเรียนอยู่ปี 1 ด้วยสถิติปัญญะและการตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว ทั้งคู่จึงช่วยกันวางแผนการดำเนินชีวิตหลังจากนี้ว่าจะผ่านวิกฤตินี้ไปได้อย่างไร และเรื่องราวจบลงด้วยความสุขเมื่อทั้งสองคนสามารถหาทางออกให้กับชีวิตและรอพบชีวิตใหม่ที่กำลังจะกำเนิดขึ้นมาเป็นของขวัญของพวกเขา

เรื่องที่ 10	บทแสดง 10 นาที “สารภาพ”
ตัวละคร	นนท์ นักธุรกิจหนุ่ม หน้าตาดี รวย มั่นใจในตัวเอง แก้ว ศิลปินวาดภาพเหมือน ผู้มีปมในใจ
อายุ	30 ปี และ 35 ปี
เพศ	เพศทางเลือก-เพศทางเลือก
โครงเรื่อง	เรื่องราวของชายสองคนที่ต้องผ่านเรื่องราวที่ยากในชีวิต เกี่ยวกับการต้องสารภาพความจริงเพื่อเปิดเผยเพศสภาพที่แท้จริงของพวกเขาและปมที่อยู่ในใจของเขาสองคน บอกเล่าเรื่องราวความรักของแม่ การไม่ยอมรับตัวตนที่แท้จริงของแม่นั้นทำให้ลูกเจ็บปวดขนาดไหน ท่ามกลางความเสียใจกลับมีความปิติเกิดขึ้น เมื่อชายหนุ่มขอแฟนหนุ่มของเขาแต่งงานและสัญญาว่าจะปกป้องดูแล ก้าวผ่านปัญหาเรื่องนี้ไปด้วยวิธีการใช้ความรักเยียวยา

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการใช้บทแสดงของกลุ่มผู้สอนและผู้เรียนวิชาการแสดง

1.1 การเลือกบทแสดงจากวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

“การเลือกบทมาสอนในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของวิชาว่าต้องการฝึกปฏิบัติอะไรให้กับผู้เรียน” (Key Informant No.18, 2021) ผู้สอนมีการกำหนดแผนการสอนจากนั้นจึงหาบทมาสนับสนุนหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยในการเรียนการสอนนั้นเริ่มต้นจากการเรียนพื้นฐานการแสดงจากแบบฝึกหัดการแสดงก่อน ในส่วนของแบบฝึกหัดการแสดงนั้นมีหลายแบบ เช่น แบบฝึกหัดในเรื่องของสมาธิ จินตนาการ การฝึกออกเสียง การฝึกร่างกาย ซึ่งในส่วนนี้ยังไม่จำเป็นต้องใช้บทแสดง หรือถ้าหากต้องใช้จะเป็นบทแสดงแบบที่มีคำพูดหรือประโยคสั้น ๆ สั้นๆ โต้ตอบไปมา เช่น แบบฝึกหัด ใช่ – ไม่ใช่ – ขอโทษ¹ “แบบฝึกหัดลักษณะนี้มีพลังด้าน Sub-Text บางครั้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำ (Word) แต่ขึ้นอยู่กับการสร้างบทเพื่อที่จะนำไปสอน” (Key Informant No.1, 2020) บทแสดงจึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ โดยการสร้างบทแสดงขึ้นตามวัตถุประสงค์ในแต่ละวิชาที่ผู้สอน

1.2 การนำบทแสดงจากวิชาการเขียนบทมาใช้ในวิชาการแสดง

การเรียนการสอนวิชาการเขียนบทมีการฝึกฝนให้ผู้เรียนเขียนบทแสดงลักษณะต่าง ๆ เมื่อสร้างสรรค์บทแสดงขึ้นมาแล้วเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงนำบทเหล่านั้นมาให้ผู้เรียนใช้ในวิชาการแสดง ด้วย จากการสร้างสรรค์บทแสดงมาเป็นผลงานการแสดง ส่วนของผู้เรียนวิชาการแสดงจะได้ใช้บทแสดงที่สร้างขึ้นใหม่ เรื่องราว เหตุการณ์ มีความทันสมัย ผู้เรียนทั้งสองวิชาเป็นคนละกลุ่มกัน สามารถทำได้โดยการวางแผนของผู้สอนร่วมกันทั้งสองวิชา “เด็กเขาสนุกกันมาก เพราะเด็กปีสองเขาก็จะได้เห็นงานตัวเองแต่เป็นพีซีสามเล่มให้” (Key Informant No.9, 2020)

1.3 การเลือกบทการแสดงจากประสบการณ์ของผู้เรียน

บทแสดงที่ใช้ในการเรียนการสอน มีการปรับตามระดับความยากการเรียนการสอน โดยวิชาเบื้องต้นเลือกแนวเรื่องที่สนุก ยังไม่ต้องตีความมากนักมาใช้ในการเรียน “ต่อมาค่อยลงลึกในฉากอารมณ์ เรื่องสภาวะทางจิตใจของตัวละคร ลักษณะนิสัยของตัวละคร” (Key Informant No.4, 2021) สิ่งที่มีให้ผู้เรียนได้คือ การรับรู้ การสร้างจินตนาการ การสร้างตัวละคร โดยผู้เรียนค่อย ๆ ทำความเข้าใจกับตัวละคร จากนั้นเมื่อเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นจะมีเนื้อเรื่อง เหตุการณ์ที่ซับซ้อนและยากมากขึ้น อารมณ์ของตัวละครยากมากขึ้น เพิ่มตัวละครสนับสนุน สร้างความขัดแย้ง โดยไล่ระดับความยากของบทขึ้นไปตามลำดับ การเลือกใช้บทแสดงที่มีความหลากหลายให้ผู้เรียนได้สัมผัสในหลายแง่มุมของบทนั้น ๆ “การเขียนบทเหมือนทำหนังสือขึ้นมาหนึ่งเล่ม ในนั้นจะเต็มไปด้วยประสบการณ์ความรู้ที่ตัวผู้อ่านสัมผัสเอง เราไม่ต้องหย่าร้างเอง เราไม่ต้องลำบาก เราคงไม่ต้องไปอยู่ในสงครามโลกเอง เราสามารถเรียนรู้ผ่านบทตรงนั้น บทที่ถูกเขียนขึ้นมาเป็นบทที่เป็นประสบการณ์ที่ไกลตัวผู้อ่าน แต่ไม่ได้ไกลเกินไปกว่าจะเอื้อมไปแตะ” (Key Informant No.8, 2021)

¹ แบบฝึกหัดนี้ จะเป็น คำพูดสามคำ ได้แก่คำว่า ใช่ ไม่ใช่ และ ขอโทษ ผู้เรียนจะต้องออกแบบการแสดงโย้การใช้การพูดรับส่งกัน มีน้ำเสียง อารมณ์ ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ที่พูดในแต่ละครั้ง โดยกำหนดให้ใช้คำพูดเพียง 3 คำนี้เท่านั้น

1.4 การเลือกบทแสดงจากโครงเรื่อง

การใช้บทแสดงที่มีโครงเรื่องแบบ Well-made play มีพัฒนาการของตัวละครชัดเจน โดยสร้างบทแสดงในลักษณะที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลง มีแรงจูงใจ มีความลึกซึ้ง มิติของความเป็นมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดยเรื่องราวควรมีเบื้องหลังของตัวละครเพื่อทำให้สามารถนำไปทำการแสดงได้ ในการสร้างบทแสดงถึงแม้บทแสดงจะสร้างขึ้นมาจากตัวอักษรแบบหนึ่งแต่สามารถตีความและทำการแสดงได้หลายแบบ เป็นบทแสดงลักษณะเปิด นักแสดงไม่ได้ถูกบังคับให้ทำการแสดงแบบใดแบบหนึ่งแต่สามารถสร้างสรรค์การแสดงได้หลากหลายมากขึ้น “โครงสร้างของบทที่สมเหตุสมผล มีลักษณะเป็นบทเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้สร้างสรรค์การแสดงได้มากขึ้น โดยที่เนื้อสารและลำดับบทไม่ได้เปลี่ยนไป แต่บทสามารถยืดหยุ่นที่จะให้สร้างสรรค์ได้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงหรือการกำกับแสดง” (Key Informant No.11, 2020) “บทจะต้องมีความต้องการของตัวละครให้ผู้เรียนได้หาเจอ ที่บอกชัดเจน เช่น ของ Stanislavski ที่มี Super Objective, Obstacle, True line of Dimension 3 สิ่งนี้ทำให้ผู้เรียนได้ค้นหา มีความคิดที่ลึกซึ้ง เมื่อเห็นบทแล้วรู้ว่าตัวละครต้องการอะไร อุปสรรคมีอะไร ทำอย่างไรถึงจะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ” (Key Informant No.7, 2020)

1.5 ประเภทของบทที่เลือกใช้ในการเรียนการสอนการแสดง

การเลือกใช้บทแสดงแบบ 10 – Minute - Play ในการเรียนการสอนการแสดง มีความเหมาะสมตรงกับบทแสดงลักษณะนี้มีโครงสร้างในการเล่าเรื่องที่สามารแสดงจบภายในเวลาประมาณ 10 นาที บทแสดงลักษณะนี้มีการเปิดเรื่อง มีสถานการณ์ที่ตัวละครนำมาในเรื่องอยู่แล้ว จากนั้นจึงดำเนินเรื่อง มีจุดสูงสุดของอารมณ์ มีจุดจบ เหมาะสำหรันำมาใช้เป็นแบบฝึกหัดในการแสดงในชั้นเรียน บทแสดงแบบ 10 นาที มีข้อดีกว่าการที่นำบทแสดงขนาดยาวทั้งเรื่องแล้วนำมาตัดเป็นฉากสั้น

การเลือกใช้บทแสดงแบบ Monologue ที่มีความยาวของเรื่องประมาณ 5-10 นาที เพื่อใช้ฝึกทักษะการแสดงในหัวข้อต่าง ๆ บทแสดงลักษณะนี้ถ้ามีความยาวมากเกินไปผู้เรียนจะไม่มีสมาธิอยู่ตรงที่การจับบท การท่องบท ดังนั้นความยาวของบทต้องมีความพอดี มีเรื่องราวที่ตัวละครตัวเดียวสามารถเล่าได้ตั้งแต่ต้นจนจบ มีจุดเริ่มต้น ปมปัญหา จุดสูงสุดของอารมณ์และจุดจบของเรื่อง โครงสร้างของบทเหมือนกับบทแสดงขนาดยาวเช่นเดียวกัน เพียงแต่เปิดด้วยประเด็นปัญหา ไม่จำเป็นต้องปูเรื่องให้ยาวมากแต่ให้เหมาะสมตามสมควร สถานการณ์ในเรื่องเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวจากผู้เรียนมากนัก ในบทเดียวกันสามารถนำมาใช้แสดงได้ตั้งแต่วิชาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกาย จินตนาการ สมาธิ ไปจนถึงวิชาชั้นสูงขึ้นไป เช่น การตีความบทเพื่อการแสดงหรือการดัดแปลงบทเพื่อใช้ในการแสดง เป็นต้น

บทละครที่เป็นวรรณกรรมการละครผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐาน ในหลักสูตรมีการบรรจุวิชาวรรณกรรมการละคร การตีความบท บทละครในยุคสมัยต่าง ๆ หรือวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง บทแสดงที่เป็นวรรณกรรมการละครมีความโดดเด่นในแง่ที่ตัวบทสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ตัวละคร การตีความบท ในส่วนของวิชาการแสดง สามารถเลือกนำมาใช้ในการทำศิลปนิพนธ์ของผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้บท การตีความ การวิเคราะห์ตัวละคร การแสดง และการกำกับการแสดง โดยบทแสดงที่เลือกมาใช้นั้นบางสถาบันต้องผ่านคณะกรรมการภาควิชาหรือคณะฯ เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้ ศักยภาพของผู้เรียนที่เลือกใช้บทและความสามารถในการรับผิดชอบโครงการให้สำเร็จลุล่วงได้

2. การสร้างสรรค์บทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง

แนวความคิดเรื่องการสร้างบทแสดงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดงของผู้วิจัยเกิดขึ้นจากการตั้งคำถามขึ้นว่าในปัจจุบันผู้สอนผู้เรียนนิยมใช้บทแสดงลักษณะใดในการเรียนการสอนวิชาการแสดง และหากมีการสร้างสรรค์บทแสดงขึ้นใหม่ผู้สอนและผู้เรียนวิชาการแสดงมีความต้องการอย่างไรบ้าง โดยเหตุผลที่สำคัญข้อหนึ่งคือเรื่องของการจัดการในชั้นเรียน เมื่อต้องใช้ใช้บทแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ “ถ้าทำบทขึ้นมาเพื่อใช้ในห้องเรียนทำให้ควบคุมได้ง่ายกว่า เราคิดว่าควรจะมีย่อไรบ้าง หรือไม่ควรจะมีย่อไร ในขณะที่เราจะไปเอาบทที่มาจากละครที่เขาใช้เล่นละครเวทีจริง ๆ ก็จะมีเงื่อนไขบางอย่างที่ไม่สามารถทำได้ในห้องเรียน เข้าใจคนที่เขาบอกว่าจะเลือกคลาสสิกมากกว่า แต่ก็มีย่อจำกัดเยอะ แล้วโดยเฉพาะบทต่างประเทศ ถ้ามันมีบริบทที่เฉพาะเจาะจงมันยากมากเลย ต้องมาอธิบาย ต้องมาเสริมเพิ่มแล้วบางทีเราไม่มีเวลาที่จะทำขนาดนั้น คำแสดง โพล์มาคำหนึ่งก็ยากแล้ว” (Key Informant No.15, 2021)

บทแสดงที่ใช้ในการเรียนการสอนการแสดงในปัจจุบัน ควรสร้างขึ้นจากเรื่องราวที่ใกล้ตัวผู้เรียน ตัวละครอย่าไม่ห่างจากผู้เรียนมากนักหรืออยู่ในวัยเดียวกันกล่าวคืออายุประมาณ 18-22 ปี โดยเรื่องราวที่เกิดขึ้นในฉากเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น เรื่องราวของเพื่อน ความรัก การทำงาน ความขัดข้องใจ ปัญหาครอบครัว ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ หรือเรื่อง LGBTQ ที่ยังมี

เนื้อหาหลักขณะนี้อยู่ไม่มากนัก “สไตล์ของละครเป็น Pop Culture เหมือนกับที่ดูใน T.V series” (Key Informant No.15, 2021) เป็นสิ่งที่ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่าย โดยตัวละครอาจจะไม่ได้มีความซับซ้อนในแง่ของตัวละครมากนัก มีโจทย์ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ได้ในระดับหนึ่ง

การสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้ผู้เรียนวิชาการแสดงซึ่งเป็นคนกลุ่มนี้ลดความวิตกกังวลในการเรียน ใช้นิทรรศการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ที่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความผิดปกติของกลุ่มคนเหล่านี้ มุมมองการเล่าเรื่องที่แตกต่างไปจากเดิม การยอมรับจากสังคมที่มีต่อคนกลุ่มนี้ “เด็กที่มีความหลากหลายทางเพศ บางทีคาแรคเตอร์ที่มีอยู่ในบทก็ถูกวางไว้เป็นแนวคอมเมดี้ แต่คนเหล่านี้จริง ๆ ถ้าเป็นบทซีรีส์มีเยอะที่เด็กเอาไปทำ แต่เป็นความ LGBT อันนี้อาจจะต้องพูดในเชิงนี้อาจจะมีน้อย ถ้ามีบทหรือการได้มาซึ่งบทเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้นักแสดงเหล่านี้ได้ทำงานลึกซึ้งกับบท ที่มีความซับซ้อนขึ้นกับบริบทที่เป็นเพศวิถี เพศภาพที่มันเป็นเขา ก็จะได้ประโยชน์กับที่เขาจะได้ค้นหาและทำงานกับบท” (Key Informant No.17, 2021)

การสร้างโครงเรื่องสำหรับบทแสดง ประกอบไปด้วย การปูพื้น และเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวและตัวละคร (Exposition) เหตุการณ์ (Incident) ข้อขัดแย้ง (Conflict) ช่วงวิกฤต (Crisis) ช่วงจุดสูงสุดของอารมณ์ (Climax) การค้นพบ (Discovery) การกลับผันของสถานการณ์ (Reversal of Situation) และ การคลี่คลายปม (Sukee, 1998) การวางโครงเรื่องในการสร้างสรรค์บทแสดงครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงองค์ประกอบของโครงเรื่อง “โครงเรื่องน่าจะเน้นอุปสรรคเยอะ ๆ ให้เด็กรู้สึกว่า ชีวิตต้องผ่านการแก้ไขปัญหาแบบไหนบ้าง อาจจะมีเรื่องตั้งแต่ช่วงเด็ก วัยรุ่น วัยกลางคน วัยเรา ไปจนถึงวัยหนึ่งเป็นวัยพ่อแม่ จะได้ว่าจริง ๆ ชีวิตคนเราต้องผ่าน” (Key Informant No.10, 2021)

การสร้างบทแสดงโดยใช้ตัวละครที่มีความซับซ้อน (Complex Character) ตัวละครประเภทนี้มีความลึกซึ้งและเข้าใจยากกว่าตัวละครที่มีลักษณะตายตัว จะคล้ายกับคนจริงซึ่งมองได้รอบด้านมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ตัวละครประเภทนี้จะมีพัฒนาการด้านนิสัยใจคอหรือมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต มีความเป็นคนสูงและมีการกระทำต่าง ๆ ที่เหมือนคนจริงมากกว่าตัวละครที่เป็นแบบตายตัว (Krivimol, 2002) นอกจากนั้นยังมีตัวละครที่มีลักษณะที่น่าสนใจและนำมาสร้างเป็นตัวละครในบทแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้น “พวกบุคลิกพิเศษ เช่น ทำไมเขาต้องกอดอก ทำไมต้องสั่นแขนสั่นขา อันนี้ไม่ได้พูดถึงโรค เราจะพูดถึงความแพนิคของคน หรือความตื่นเต็นของคน สภาวะของอารมณ์ที่เกิดดันภาวะของคนที่เขาตกความรัก โหยหา ต้องการ อันนี้บลานซ์มี แต่เราไม่ต้องถึงบลานซ์ ปัจจุบันมี เพราะฉะนั้นเราจะอยู่กับปัจจุบัน และที่สำคัญคือ อ่านข่าว แทนที่จะรู้แค่ข่าว อ่านข่าวแล้วต้องรู้สึกด้วย ถ้าคุณเป็นคนนั้นจะเป็นยังไง” (Key Informant No.7, 2020) ในการสร้างบทแสดงเพื่อการเรียนการสอนวิชาการแสดงจึงสมควรมีตัวละครลักษณะนี้เพื่อให้ผู้เรียนการแสดงได้ศึกษาและวิเคราะห์ตัวละครด้วย

การสร้างสรรคบทเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง “ควรเป็นการเขียนบทมาทั้งเรื่อง เพราะจะได้รู้จักภูมิหลังของตัวละครแต่ละตัว” (Key Informant No.16, 2021) แต่เวลาเลือกฉากที่จะนำมาแสดงอาจจะเลือกเฉพาะฉากที่ดีมากหรือดีที่สุดในเรื่อง บทที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของตัวละครที่สามารถปรับเปลี่ยนจากอารมณ์หนึ่งไปได้อีกหรือเปลี่ยนให้เห็นมุมมองของตัวละครได้ เพื่อให้ผู้แสดงได้สามารถแสดงศักยภาพของนักแสดงให้เต็มที่ การที่นักแสดงได้เห็นบททั้งเรื่องก่อนเป็นข้อดี โดยอาจจะไม่สามารถแสดงได้หมดทั้งเรื่องด้วยข้อจำกัดเรื่องความยาวหรือเวลา แต่หากเลือกเฉพาะฉากมาก็ยังสามารถหาข้อมูล ทำความเข้าใจตัวละครสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ส่งผลมาถึงฉากนั้นที่เลือกมาแสดงได้

การสร้างสรรคบทแสดง โดยสร้างบทแสดงแค่เพียงฉากเดียวหรือการสร้างบทแสดงพูดคนเดียว ผู้สร้างสรรคบทควรนำเรื่องตั้งแต่ส่วนของกลางเรื่องขึ้นไปหรือตรงที่เป็นจุดสูงสุดของอารมณ์มาใส่ไว้ในบท การที่ไม่มีบทแสดงในช่วงต้นหรือช่วงท้ายของเรื่องมาให้ นับว่าเป็นข้อดีในแง่ที่นักแสดงหรือผู้เรียนซึ่งได้บทมาเพียงแค่ฉากเดียวนั้นต้องทำการตีความบท หาบุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละคร พื้นฐานตัวละคร สภาพแวดล้อมและอื่น ๆ ทำให้การแสดงจากบทเดียวกันนั้นหลากหลายกันไปตามการตีความของแต่ละคน “การสร้างสรรคบทแบบ Monologue ควรเป็นเรื่องราวที่มีที่มาที่ไป เป็น Monologue ไม่ยาวมาก โดยต้องแสดงให้เห็นเรื่องราวทั้งหมดในฉากนั้น ถึงส่วนที่สำคัญออกมาได้ ส่วนที่เหลืออาจจะให้นักแสดงตีความได้ ภูมิหลังตัวละครนี้เป็นอย่างไร ตีความเองได้เพราะให้มาเท่านั้น เป็นบทที่ตีความได้หลากหลาย แทนที่จะตีความไปได้แค่ทางเดียว” (Key Informant No.2, 2020)

“การสร้างสรรคบทหรือการเลือกบทมาใช้ในการเรียนการสอนผู้สอนไม่ควรกำหนดตายตัวว่าจะใช้บทแบบไหนหรือเลือกเรื่องไหนมาใช้สอน ควรต้องหาส่วนที่เป็นตรงกลางโดยนำสิ่งที่เป็วัตถุประสงคในการสอนผนวกกับปัจจัยในด้านของผู้เรียน เช่น

² Blanche DuBois จากบทละครเรื่อง A Streetcar Named Desire ของ Tennessee Williams

การเลือกบทมาใช้ในการเรียนการสอน มีเรื่องอะไรบ้างและเรื่องใดที่เหมาะสมจะเลือกมาใช้ในการแต่ละปีการศึกษา ต้องขึ้นอยู่กับผู้เรียนว่ามีความพร้อมที่จะเรียนบทที่มีความยากง่ายในระดับไหน ในขณะที่เดียวกันถ้าสอนวิชา Acting สามปีติดกัน ไม่ใช้บทเดิมซ้ำสามปี เพราะผู้เรียนแต่ละรุ่นต่างกัน มีค่านิยมต่างกัน การถูกชักจูงไปในจุดที่ต่างกัน แล้วจะมีปัญหาในแง่ของการเรียนต่างกัน อาจจะต้องใช้บทเพื่อความสะดวกในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียน” (Key Informant No.18, 2021) ดังนั้นในการเลือกบทแสดงหรือการสร้างสรรคบทแสดงสำหรับผู้เรียนแต่ละรุ่นจึงแตกต่างกันออกไป ผู้สอนจึงต้องพิจารณาเลือกบทหรือสร้างสรรคบทให้เหมาะกับการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาด้วย

การสร้างบทจากประเด็นที่ผู้เรียนอยากรู้ สิ่งที่สนใจหรือสิ่งที่อยากรู้ตามวัยของผู้เรียนโดยผู้สอนไม่ได้มีส่วนกำหนดเงื่อนไข คำนี้ถึงความอยากรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ หรืออาจจะเป็นแนวโน้มความอยากรู้ของผู้เรียนว่าอยากรู้อะไร แต่หน้าที่ของผู้สอนที่สำคัญคือ “ผู้สอนจะทำการสัมภาษณ์อย่างหนักมากกว่าผู้เรียนอยากเล่าเรื่องนี้จริงไหม ชอบเรื่องแบบนี้เพราะอะไร ทำไมถึงอยากเล่าเรื่องนี้ ผู้สอนต้องเจาะแก่นของเขามากกว่าให้ได้ว่าทำไมถึงเลือกเรื่องนี้มา ทำไมต้องเลือกมาใช้ในการตอนนี้ ทำไมถึงเล่าเรื่องนี้ในเวลาอื่นไม่ได้ ทำไมต้องเป็นประเด็นเรื่องนี้ด้วย ถ้าเป็นประเด็นนี้มีบทอื่นใหม่ที่พูดเรื่องนี้” (Key Informant No.9, 2020)

ความยาวของบทแสดงที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแสดง ขึ้นอยู่กับลักษณะของแบบฝึกหัดแต่ละชิ้นงานและลำดับชั้นปีของผู้เรียน โดยเริ่มจากบทแสดงที่มีความยาวไม่มากนัก เมื่อเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นหรือวิชาที่ยากขึ้นจะเพิ่มความยาวและรายละเอียดในการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยช่วงแรกบทแสดงอาจมีความยาวเพียงแค่หนึ่งหน้ากระดาษ “หน้าเดียว ไม่ดูเชิงปริมาณ ดูเชิงคุณภาพ หน้าเดียวยังไงให้มีคุณภาพ บทหน้าเดียวยังไงไม่ซอมมา มันฟ้องหมด ถ้าคุณซอมมาอย่างหนักแน่นมันก็ฟ้อง เช่นเดียวกัน แล้วมันเวิร์คมากเลย ลงรายละเอียด ประหยัด เวลาดู เอาจริง ๆ นักแสดงเราดูนิดเดียวก็รู้แล้วว่าเขาทำการบ้านมาไหม ขาดเรื่องอะไร พอเป็นแอคติ้งตัวสามตัวสี่ เราให้เล่นยาว เพื่อที่จะดูพัฒนาการของตัวละคร พัฒนาการของอารมณ์ ความต่อเนื่อง การอยู่กับเรื่องตลอดเวลา” (Key Informant No.13, 2021)

ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่สนใจด้านการสร้างสรรคบทแสดงสำหรับการแสดงบนเวที ควรต้องมีความรู้เข้าใจในศาสตร์ของการแสดงละครเวที มีประสบการณ์ในการชมละครเวทีรูปแบบต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการเล่าเรื่องที่ดี มีวิธีการนำเสนอเรื่องที่นำเสนอมีเนื้อหาที่น่าสนใจ หากเนื้อหาที่น่าสนใจมีแนวโน้มว่าจะเกิดความรุนแรงในด้านต่าง ๆ ควรคำนึงถึงเวลาทำการเผยแพร่ว่าสามารถนำเสนอการแสดงบนเวทีได้หรือไม่ จำกัดอายุผู้ชมได้หรือไม่ หรือมีความเสี่ยงต่อการผิดกฎหมายบ้านเมืองด้วยหรือไม่ ส่วนบทแสดงที่ใช้ในการเรียนการสอนการแสดง ควรมีความหลากหลายรูปแบบเพื่อฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน มีเนื้อหาเป็นเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน หาข้อมูลได้ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการศึกษาเพิ่มเติม

References

- Key Informant No.1. (September 23, 2020). *Interview*. Full time lecturer.
 Key Informant No.2. (October 7, 2020). *Interview*. Student.
 Key Informant No.4. (October 16, 2021). *Interview*. Student.
 Key Informant No.7. (November 29, 2020). *Interview*. Full time lecturer.
 Key Informant No.8. (January 27, 2021). *Interview*. Student.
 Key Informant No.9. (December 11, 2020). *Interview*. Full time lecturer.
 Key Informant No.10. (March 3, 2021). *Interview*. Student. (in Thai)
 Key Informant No.11. (October 28, 2020). *Interview*. Guest lecturer.
 Key Informant No.13. (June 15, 2021). *Interview*. Full time lecturer.

Key Informant No.15. (June 18, 2021). *Interview*. Full time lecturer.

Key Informant No.16. (June 16, 2021). *Interview*. Student.

Key Informant No.17. (June 21, 2021). *Interview*. Full time lecturer.

Key Informant No.18. (June 24, 2021). *Interview*. Student.

Kraiwimol, S. (2002). *Characteristic of Popular Primetime Thai Television Drama Script during 1992-2001*. Master Thesis, M.A. in Communication Arts, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)

Sukee, P. (1998). *Playwriting*. Bangkok: Bu Press. Bangkok University. (In Thai)

Thitapiyasak, D. (2003). *Fundamental Playwriting Handout*. Bangkok: Bangkok Drama School. (In Thai)